

Sağlık Bilimleri Disiplinleri Bakış Açısıyla

GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

Editör

Prof. Dr. Nilgün BEK

Editör Yardımcıları

Dr. Fzt. Demet ÖZTÜRK

Dr. Fzt. Mustafa SARI

Hipokrat
Yayıncılık

© 2025 Sağlık Bilimleri Disiplinleri Bakış Açısıyla
GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

ISBN: 978-625-6169-56-2

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Prof. Dr. Nilgün BEK

Editör Yardımcıları

Dr. Fzt. Demet ÖZTÜRK

Dr. Fzt. Mustafa SARI

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/Ankara

Tel: 0312 395 85 71 • Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Küresel ölçekte yaşlı nüfusun artışı, sağlık politikalarının ve hizmet modellerinin yeniden şekillendirilmesini gerektiren önemli bir demografik dönüşümü beraberinde getirmektedir. Yaşlı bireylerin sağlığının korunması, yaşam kalitesinin sürdürülmesi ve toplumsal yaşama aktif katılımının desteklenmesi, çağdaş sağlık sistemlerinin temel öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, sağlık bilimleri alanında disiplinler arası etkileşimin güçlendirilmesi ve bilimsel bilginin uygulamaya etkin biçimde yansıtılması her zamankinden daha fazla önem taşımaktadır.

Lokman Hekim Üniversitesi, kuruluş felsefesinde yer alan “insana hizmet eden bilimin rehberliğinde toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek” ilkesi doğrultusunda, ülkemizde sağlık alanında bütüncül ve yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesine öncülük etmektedir. Bu anlayışla hazırlanan “Sağlık Bilimleri Disiplinleri Bakış Açısıyla Geriatrik Populasyonda Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesi” başlıklı bu eser, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik, Dil ve Konuşma Terapisi, Odyoloji, Ergoterapi, Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinin ve Spor Bilimleri Fakültesi öğretim elemanlarının ortak katkısıyla oluşturulmuş özgün ve değerli bir çalışmadır.

Kitap, yaşlı bireylerin sağlığına ilişkin güncel bilimsel bilgileri disiplinler arası bir yaklaşımla ele alarak, geriatri alanında bütüncül bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle eser, yalnızca akademik literatüre katkı sunmakla kalmayıp, klinik uygulamalarda ve eğitim süreçlerinde de yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Lokman Hekim Üniversitesi olarak, insan yaşamının her döneminde sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik bilimsel üretimi desteklemekten gurur duyuyoruz. Bu kitabın, geriatri alanında çalışan araştırmacılara, öğretim elemanlarına ve sağlık profesyonellerine değerli bir rehber olacağına; yaşlı nüfusun ihtiyaçlarına duyarlı, sürdürülebilir ve kapsayıcı sağlık politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacağına inanıyorum.

Bu kapsamlı eserin hazırlanmasında emeği geçen editör, editör yardımcıları, yazarlar ve tüm akademik katkı sunanlara teşekkür eder; kitabın bilim dünyasına ve sağlık hizmetlerine faydalı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Fatih GÜLTEKİN

Rektör

Lokman Hekim Üniversitesi

Dünya genelinde yaşlı nüfusun giderek artması, sağlık sistemlerinin önceliklerinde önemli bir dönüşümü beraberinde getirmektedir. Geriatrik bireylerin artan sağlık gereksinimleri, yalnızca hastalıkların tedavisini değil; yaşam kalitesinin korunmasını, işlevselliğin sürdürülmesini ve sağlıklı yaşlanmanın desteklenmesini temel alan bütüncül bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda, yaşlı bireylere yönelik sağlık hizmetlerinin planlanmasında disiplinler arası iş birliği, kanıta dayalı uygulamalar ve sürdürülebilir sağlık politikaları ön plana çıkmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan **“Sağlık Bilimleri Disiplinleri Bakış Açısıyla Geriatrik Populasyonda Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesi”** başlıklı bu eser, Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde yer alan **Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik, Dil ve Konuşma Terapisi, Odyoloji, Ergoterapi, Hemşirelik ve Ebelik** bölümlerinin ve Spor Bilimleri Fakültesi’ndeki öğretim elemanlarının katkılarıyla oluşturulmuştur. Eser, geriatri alanında farklı disiplinlerin bakış açılarını bir araya getirerek, yaşlı bireylerin sağlığının korunması ve iyileştirilmesine yönelik bilimsel yaklaşımları kapsamlı biçimde ele almaktadır. Her bir disiplin, geriatrik bireylerdeki sağlık sorunlarının yönetimini kendi bakış açıları ile aktarmıştır.

Kitapta yer alan bölümler, yaşlılık dönemine özgü fizyolojik, psikososyal ve çevresel değişimlerin etkilerini disiplinler arası bir çerçevede değerlendirmekte; güncel bilimsel veriler ışığında koruyucu, geliştirici ve rehabilite edici yaklaşımları tartışmaktadır. Bu yönüyle eser, hem akademik araştırmalarda hem de klinik uygulamalarda başvuru kaynağı olarak kullanılabilecek bilimsel bir derinliğe sahiptir.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi; kuruluşundan bu yana insan odaklı, bilim temelli ve toplumsal faydayı önceleyen bir eğitim ve araştırma anlayışını benimsemektedir. Sağlık Bilimleri Fakültesi çatısı altında, ortak kitap oluşturma fikri yine Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü bünyesinde doğmuş, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı’nın desteğiyle somut bir akademik çıktıya dönüşmüştür. Bu çalışma, fakültemizin bilimsel üretkenliğine ve disiplinler arası iş birliği kültürüne katkı sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu kitap, sağlık meslek grupları arasındaki etkileşimi teşvik eden, üretken ve çözüm odaklı bilimsel yaklaşımın somut bir çıktısı olarak görülmelidir.

Bu kitabın, geriatrik populasasyonda sağlığın korunması ve geliştirilmesi alanında bilgi paylaşımını artıarak, ülkemizde yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarına yanıt verecek, sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesine katkı sağlayacağına inanıyorum.

Emeği geçen tüm yazarlarımıza, editör yardımcılarımıza ve katkı sunan tüm akademisyenlere teşekkür eder; bu çalışmanın sağlık bilimleri alanındaki bilgi birikimine değerli katkılar sunmasını dilerim.

Prof. Dr. Nilgün BEK

Editör

Lokman Hekim Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı

Katkıda Bulunanlar

vii

Editör

Nilgün BEK, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Editör Yardımcıları

Demet ÖZTÜRK, Dr. Fzt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Mustafa SARI, Dr. Fzt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Yazarlar

Aybüke COŞKUN, Arş. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Ayhan DAĞ, Doç. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

A. Ayşe KARADUMAN, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü ve Ergoterapi Bölümü

Ayşe İlayda MUTLU, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Azize Reda TUNÇ, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Banu ÜNVER, Doç. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Başak Çağla ARSLAN, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

Belde ÇULHAOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü

Berrin PAZAR, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Bilge TAŞKIN GÜREL, Dr. Fzt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Birgül DAĞ, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Büşra Elif AYBER, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

Cemaliye SÜT KURT, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Demet ÖZTÜRK, Dr. Fzt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Didem Şimşek KÜÇÜKKELEPÇE, Doç. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik bölümü

Dilek DEMİRAL ÖZGEDİK, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Duygu Mine ALATAŞ, Uzm. Erg.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

Ebru İNAN KIRMIZIGÜL, Dr. Öğr. Üyesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Eylem SARAÇ-KAYA, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü

Fatma ÖZ, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

Fatmanur KÖKLÜ ŞİMŞEK, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Gökcen DOĞAN, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Gurbet YETİŞKİN EROĞUL, Doktora Öğr.

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ebelik Doktora Programı

Gülnur PÜRDİK TATIK, Uzm. Dyt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Doktora Programı

Hilal Merve BELEN, Arş. Gör. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

İrem DAĞOLU, Uzm. Diyetisyen

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Doktora Programı

Kadriye DEMİR, Dr. Öğr. Üyesi

İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Kübra İSPİR, Uzm. Dyt.

Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Doktora Programı

Melek Nur UYGUN, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Meltem MERİÇ, Doç. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

Merve ÇİL, Arş. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Mesut CERİT, Doç. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Muhammed Enes KARTAL, Arş. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Murat ANILIR, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü

Mustafa CEMALİ, Dr. Öğr. Üyesi

Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

Mustafa SARI, Dr. Fzt.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Nilgün BEK, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Nurgül Şimal YAVUZ, Öğr. Gör. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Nursena NAHYA SERVİ, Öğr. Gör. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Özlem BARAN, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Özlem Ülkü BULUT, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Saibe Merve KAZDAL, Uzm. Diyetisyen

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beslenme ve Diyetetik Doktora Programı

Selin YILDIRIM TUNCER, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Selma ÖZDEMİR, Uzm. Hem.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Yüksek Lisans Programı

Sevinç YÜCECAN, Prof. Dr.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Songül AKSOY, Prof. Dr.

Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü

Sümevra DAMSARSAN, Öğr. Gör. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Şevval Özüm AÇIKSÖZ, Öğr. Gör.

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü

Tuğçe Gül ÇAĞLAR, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Odyoloji Bölümü

Zahide Seda BAKTIR DOĞAN, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Zeynep KOLİT, Dr. Öğr. Üyesi

Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü

KISIM 1

FİZYOTERAPİST BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

Bölüm 1

Geriatrik Ağrı3

MUSTAFA SARI • NİLGÜN BEK • DEMET ÖZTÜRK

Giriş.....	3
Geriatrik Ağrının Epidemiyolojisi.....	3
Geriatrik Ağrının Patofizyolojisi.....	3
Geriatrik Bireylerde Ağrının Nedenleri.....	5
Geriatrik Ağrı Tipi ve Bölgeleri.....	6
Geriatrik Ağrının Değerlendirilmesi.....	8
Geriatrik Ağrı Yönetimi.....	13
Sonuç.....	16

Bölüm 2

Osteoporoz, Sarkopeni ve Rehabilitasyonu21

DEMET ÖZTÜRK • A. AYŞE KARADUMAN • MUSTAFA SARI

Giriş.....	21
Osteoporoz Rehabilitasyonu.....	21
Sarkopeni Rehabilitasyonu.....	26
Osteosarkopeni.....	33
Sonuç.....	34

Bölüm 3

Düşme ve Düşmelerin Önlenmesi37

BANU ÜNVER

Giriş.....	37
Düşmenin Epidemiyolojisi.....	37
Geriatrik Bireylerde Düşme ile İlgili Risk Faktörleri.....	38
Düşmenin Sonuçları.....	41
Düşmenin Değerlendirilmesi.....	42
Düşmenin Önlenmesi.....	44

Bölüm 4**Geriatrik Bireylerde Fiziksel Aktivite49****AZİZE REDA TUNÇ**

Giriş.....	49
Yaşlanmada Fiziksel Aktivitenin Koruyucu ve Tedavi Edici Rolü	49
Kronik Hastalıkların Önlenmesi ve Yönetiminde Fiziksel Aktivite.....	51
Fonksiyonel Bağımsızlığın Sürdürülmesi ve Düşmelerin Önlenmesi	52
Kemik ve Eklem Sağlığının Desteklenmesinde Fiziksel Aktivitenin Rolü	53
Fiziksel Aktivitenin Bilişsel İşlevler Üzerindeki Etkileri	54
Zihinsel Sağlık ve Ruhsal İyilik Halinde Fiziksel Aktivitenin Önemi.....	55
Yaşam Kalitesi ve Sosyal Katılımın Artırılmasında Fiziksel Aktivite.....	57
Geriatrik Bireyler İçin Egzersiz Reçetelendirme ve Uygulama İlkeleri.....	58
Egzersize Bağlı Risklerin Yönetimi ve Güvenliğin Sağlanması.....	59
Fiziksel Aktiviteye Yönelik Gelecek Perspektifleri ve Politik Stratejiler.....	60
Sonuç ve Uygulama Önerileri	62

Bölüm 5**Alt Ekstremitede Endoprotez Rekonstrüksiyonları ve Rehabilitasyonu67****ZAHİDE SEDA BAKTİR DOĞAN**

Giriş.....	67
Endoprotez Rekonstrüksiyonlarının Amacı	68
Alt Ekstremitede Endoprotez Rekonstrüksiyonu Gerektiren Eklem Patolojileri	68
Diz Eklemine Endoprotez Rekonstrüksiyonları	70
Kalça Eklemine Endoprotez Rekonstrüksiyonları.....	77

Bölüm 6**Kardiyopulmoner Patolojiler ve Rehabilitasyonu87****BİLGE TAŞKIN GÜREL**

Giriş.....	87
Geriatrik Bireylerde Kardiyopulmoner Patolojiler.....	87
Kardiyopulmoner Rehabilitasyonda Değerlendirme.....	91
Geriatrik Bireylerde Kardiyopulmoner Rehabilitasyon.....	98

Bölüm 7**Mesane, Bağırsak Sağlığı ve Rehabilitasyonu111****DEMET ÖZTÜRK**

Giriş.....	111
Yaşlanma ile İlişkili Anatomik ve Fizyolojik Değişiklikler.....	111
Sık Görülen Mesane ve Bağırsak Problemleri	113
Geriatrik Bireylerde Mesane ve Bağırsak Sağlığının Değerlendirilmesi.....	114
Geriatrik Bireylerde Mesane ve Bağırsak Sağlığının Yönetimi.....	115
Sonuç.....	127

KISIM 2

DİYETİSYEN BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

Bölüm 8

Geriatrik Bireylerde Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi.....133

ÖZLEM BARAN • KÜBRA İSPİR

Giriş.....	133
Yaşlanma Süreci ve Beslenme İlişkisi.....	133
Geriatrik Bireylerde Beslenme Durumunu Etkileyen Faktörler	135
Geriatrik Bireylerde Malnütrisyon	137
Geriatrik Bireylerde Beslenme Durumunu Değerlendirme Yöntemleri.....	141
Malnütrisyon Tarama Araçları	149

Bölüm 9

Geriatrik Bireylerde Enerji ve Besin Ögesi Gereksinimi157

MUHAMMED ENES KARTAL • GÖKCEN DOĞAN

Giriş.....	157
Geriatrik Bireyler ve Beslenme	158
Geriatrik Bireylerde Enerji ve Makro Besin Ögesi Gereksinimleri.....	159
Geriatrik Bireylerde Mikro Besin Ögesi Gereksinimleri.....	164

Bölüm 10

Geriatrik Bireylerde Sarkopeni ve Malnütrisyonunda Beslenme173

CEMALİYE SÜT KURT • GÜLNUR PÜRDİK TATIK • GÖKCEN DOĞAN

Giriş.....	173
Sarkopeni ve Malnütrisyonun Patofizyolojisi	173
Sarkopeni ve Malnütrisyonunda Beslenme Tedavisinin Rolü	174
Komorbiditeler ve Beslenme Tedavisine Etkileri.....	183
Sarkopeni ve Malnütrisyonunda Akdeniz Diyetinin Yeri ve Önemi.....	185

Bölüm 11

Geriatrik Bireylerde Nörodejeneratif Hastalıklarda Beslenme.....189

NURSENA NAHYA SERVİ • CEMALİYE SÜT KURT

Giriş.....	189
Alzheimer ve Demans	189
Parkinson Hastalığı	193
Migren.....	197
Serebrovasküler Hastalık	200
Epilepsi.....	202
Amyotrofik Lateral Skleroz	203

Bölüm 12**Osteoporoz ve Beslenme211****SEVİNÇ YÜCECAN • NURSENA NAHYA SERVİ • SAİBE MERVE KAZDAL**

Giriş.....	211
Osteoporoz ve Beslenme.....	211
Osteoporozlu Geriatrik Bireyler İçin Sağlıklı Beslenme Önerileri	224
Diyet Örüntüsü.....	230
Sonuç.....	233

Bölüm 13**Bası Yaraları ve Beslenme.....237****ÖZLEM BARAN • AYBÜKE COŞKUN**

Giriş.....	237
Bası Yaralarının Tanımı ve Epidemiyolojisi.....	237
Bası Yaralarının Etiyolojisi ve Oluşum Mekanizması	238
Bası Yaralarında Risk Grupları ve Değerlendirme Ölçekleri.....	240
Bası Yaralarında Beslenme.....	241
Vitaminler ve Mineraller	245
Bası Yaralarında Nutrisyonel Destek	252
Bası Yaraları Olan Geriatrik Bireylerde Malnutrisyon Riski	254
Sonuç ve Öneriler	256

Bölüm 14**Geriatrik Bireylerde Nutrisyonel Tedavi.....263****BİRGÜL DAĞ • MUHAMMED ENES KARTAL • AYBÜKE COŞKUN**

Giriş.....	263
Geriatrik Bireylerde Nutrisyonun Önemi.....	264
Geriatrik Bireylerde Görülen Beslenme Sorunları	264
Geriatrik Bireylerde Nutrisyonel Tarama ve Değerlendirme Yöntemleri.....	266
Geriatrik Sarkopeni	267
Geriatrik Bireylerde Nutrisyonel Tedavi.....	270
Sonuç ve Öneriler	277

Bölüm 15**Geriatrik Bireylerde Besin İlaç Etkileşimi283****NURSENA NAHYA SERVİ • AYHAN DAĞ**

Giriş.....	283
Geriatrik Bireylerde Besin ve İlaç Etkileşimlerinin Önemi	283
Geriatrik Bireylerde Besin-İlaç Etkileşimlerine Neden Olan Faktörler	284
Besin-İlaç Etkileşim Türleri ve Beslenme Perspektifinden Önemi	286
Sık Görülen Besin-İlaç Etkileşimleri.....	288
Besin-İlaç Etkileşimlerini Önlemede Beslenme ve Diyetetik Yaklaşımları.....	292

Bölüm 16**Huzurevlerinde Menü Planlama297****AYHAN DAĞ • İREM DAĞOĞLU • NURSENA NAHYA SERVİ**

Giriş.....	297
Yaşlanma ve Beslenme İlişkisi.....	297
Huzurevlerinde Toplu Beslenme Hizmet Modelleri	299
Huzurevlerinde Menü Planlama.....	301
Kültürel ve Dini Gereklilikler	306
Beslenme Problemi Olan Geriatrik Bireyler	306
Geriatrik Bireylere Sağlıklı Beslenme Önerileri.....	307
Huzurevlerinde Menü Planlama Konusunda Karşılaşılan Problemler	308
Huzurevleri İçin Güz ve Bahar Dönemleri Aylık Menü Örnekleri.....	311
Sonuç ve Öneriler	314

KISIM 3**DİL KONUŞMA TERAPİSTİ BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ****Bölüm 17****Geriatrik Bireylerde Disfajinin Değerlendirilmesi ve Yönetimi.....319****AYŞE İLAYDA MUTLU**

Giriş.....	319
Sağlıklı Genç Yetişkinde Yutma Fizyolojisi	319
Geriatrik Bireylerde Yutma Fizyolojisi	321
Geriatrik Bireylerde Disfaji	322
Disfajinin Değerlendirmesi	323
Disfajinin Yönetimi	327

Bölüm 18**Geriatrik Bireylerde Ses Bozuklukları.....335****DİLEK DEMİRAL ÖZGEDİK**

Giriş.....	335
Sesin Oluşumu	336
Yaşlanan Seste Fizyolojik Değişiklikler.....	336
Presbilarens.....	337
Presbifonide Değerlendirme Yöntemleri.....	340
Presbifonide Tedavi.....	341
Sonuç.....	344

Bölüm 19**Geriatrik Populasyonda Edinilmiş Dil Bozuklukları.....347****FATMANUR KÖKLÜ ŞİMŞEK**

Giriş.....	347
Geriatrik Populasyonda Yaygın Görülen Dil Bozuklukları.....	347
Geriatrik Populasyonda Dil Bozukluklarının Nedenleri.....	348
Tanı Yöntemleri ve Multidisipliner Yaklaşımlar.....	351
Müdahale Yöntemleri	354
Geriatrik Bireylerde Dil Bozuklukları İle İlgili Sosyal ve Psikolojik Etkiler.....	356

Bölüm 20**Geriatrik Bireylerde Motor Konuşma Bozuklukları359****MELEK NUR UYGUN**

Giriş.....	359
Geriatrik Bireylerde Motor Konuşma Bozuklukları.....	359
Sonuç.....	380

KISIM 4**ODYOLOG BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN
KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ****Bölüm 21****Yaşa Bağlı İşitme Kaybı ve Biliş385****SONGÜL AKSOY**

Giriş.....	385
İşitme Kaybı.....	386
Biliş	389

Bölüm 22**Geriatrik Bireylerde Konuşma Algısı.....401****EYLEM SARAÇ KAYA**

Giriş.....	401
İşitme Sistemi ve İşitme Sisteminin Değerlendirilmesi.....	401
Konuşma Algısı	406
İşitme Cihazı Kullanımı ve Konuşma Algısı.....	410

Bölüm 23**Yaşa Bağlı İşitme Kaybı ve Sosyal Etkileşim415****TUĞÇE GÜL ÇAĞLAR**

Giriş.....	415
Yaşa Bağlı İşitme Kaybı ve Nedenleri	415
Yaşa Bağlı İşitme Kaybının Belirtileri	416
Yaşa Bağlı İşitme Kaybının Patofizyolojisi.....	416
Yetişkinlerde İşitme Kaybından Korunma Yöntemleri.....	417
Yaşa Bağlı İşitme Kaybına Eşlik Eden Hastalıklar	417
Yaşa Bağlı İşitme Kaybı ve Sosyal Etkileri	417
Sonuç	418

Bölüm 24**Yaşa Bağlı Vestibüler Bozukluklar ve Yaşam Kalitesi421****BELDE ÇULHAOĞLU**

Giriş.....	421
Denge Sistemi	421
Yaşa Bağlı Olarak Görülen Denge Problemleri.....	424
Yaşam Kalitesi	428

Bölüm 25**İşitme Sağlığı ve İşitmenin Korunması431****ŞEVVAL ÖZÜM AÇIKSÖZ**

Giriş.....	431
Geriatrik Populasyonda İşitme Sağlığı.....	432
Geriatrik Bireylerde İşitmenin Korunması.....	437

KISIM 5**ERGOTERAPİST BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN
KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ****Bölüm 26****Geriatrik Bireylerde Ergoterapi Değerlendirmeleri.....449****BÜŞRA ELİF AYBER • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	449
Geriatrik Bireylerde Değerlendirme İlkeleri	449
Ergoterapi Değerlendirmesinde Kullanılan Araçlar ve Yöntemler.....	453
Sonuç ve Geleceğe Yönelik Öneriler	465

Bölüm 27**Geriatrik Bireylerde Ergoterapi Müdahaleleri.....471****ZEYNEP KOLİT • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	471
Ergoterapi Müdahalelerinin Geriatri Alanındaki Önemi	471
Geriatrik Bireylerde Ergoterapi Müdahale Yaklaşımları.....	472

Bölüm 28**Geriatrik Bireylerde Toplum Temelli Rehabilitasyon485****DUYGU MİNE ALATAŞ • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	485
Toplum Temelli Rehabilitasyon	485
Ergoterapi ve Toplum Temelli Rehabilitasyon	489

Bölüm 29**Geriatrik Bireylerde Bilişsel Rehabilitasyon505****BAŞAK ÇAĞLA ARSLAN • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	505
Bilişsel Rehabilitasyonun Önemi.....	505
Geriatrik Bireylerde Bilişsel Bozukluklar	506
Bilişsel Fonksiyonların Değerlendirilmesi.....	508
Ergoterapi Perspektifinden Bilişsel Rehabilitasyon Yaklaşımları.....	510
Teknoloji ve Oyunlaştırma Tabanlı Müdahaleler	514
Multidisipliner Yaklaşım ve Gelecek Perspektifleri.....	517
Sonuç	519

Bölüm 30**Geriatrik Bireyler İçin Adaptif Ekipman ve Çevresel Düzenlemeler523****DUYGU MİNE ALATAŞ • BAŞAK ÇAĞLA ARSLAN • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	523
Geriatrik Bireylerde Görülen Aktivitelere Katılım Problemleri	523
Günlük Yaşam Aktivitelerine Katılımda Adaptif Ekipman Desteği	524
Günlük Yaşam Aktivitelerine Katılımı Desteklemek İçin Gerekli Çevresel Değişiklikler.....	535

Bölüm 31**Geriatrik Bireylerde Güvenlik Riskleri ve Yönetimi545****MUSTAFA CEMALİ • A. AYŞE KARADUMAN**

Giriş.....	545
Geriatrik Bireylerde Güvenlik Riskleri ve Müdahale Stratejileri	545

KISIM 6

HEMŞİRE BAKIŞ AÇISIYLA GERİATRİK BİREYLERDE SAĞLIĞIN
KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ

Bölüm 32

Geriatrik Bireylerde Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek.....567

FATMA ÖZ • HİLAL MERVE BELEN

Giriş.....	567
Geriatri ve Ruh Sağlığı	568
Geriatrik Bireylerde Görülen Yaygın Ruh Sağlığı Sorunları	571
Psikososyal Destek	573
Sonuç	577

Bölüm 33

Geriatrik Bireylerde Perioperatif Bakım.....581

BERRİN PAZAR

Giriş.....	581
Ameliyat Öncesi Dönem Bakımı	581
Ameliyat Sırası Dönem Bakımı	584
Ameliyat Sonrası Dönem Bakımı	586
Sonuç	590

Bölüm 34

Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolü593

KADRIYE DEMİR • MERVE ÇİL

Giriş.....	593
Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünün Kavramsal ve Kuramsal Çerçevesi.....	593
Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünü Etkileyen Faktörler	597
Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünün Geriatrik Bireyin Refahına Etkisi	600
Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünün Geriatrik Bireyin Sağlığına Etkisi	602
Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünün Torun Sağlığına Etkisi	605
Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolüne İlişkin Kazanımlar ve Zorluklar..	607
Geriatrik Bireyin Büyük Ebeveyn Olarak Bakım Veren Rolünün Güçlendirilmesi	609
Sonuç	611

Bölüm 35**Geriatrik Bireylerde İhmal ve İstismar.....615****HİLAL MERVE BELEN • MELTEM MERİÇ**

Giriş.....	615
Geriatrik Bireylerde İstismar ve İhmal Kavramları	616
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmalinin Dünya ve Türkiye'deki Yaygınlığı	619
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmali İçin Risk Faktörleri	621
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmalinin Saptanmasındaki Zorluklar	622
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmalinin Belirti, Bulguları ve Değerlendirilmesi	623
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmalinde Sağlık Profesyonellerinin Yeri ve Önemi	624
Geriatrik Birey İstismarı ve İhmalinin Önlenmesi.....	625

Bölüm 36**Geriatrik Bireylerde Kayıp ve Yas.....631****FATMA ÖZ**

Giriş.....	631
Yaşlılık Kuramları	631
Yaşlanma Sürecinde Ortaya Çıkan Kayıplar	634
Yaşlılıkta Kayıplar Sonrasında Görülen Ruhsal Sorunlar	635
Kayıp ve Yas Süreci.....	637
Yas Sürecine İlişkin Modeller.....	647

KISIM 7**MENOPOZAL GERİATRİK KADINLARDA SAĞLIĞIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ****Bölüm 37****Postmenopozal Dönem Semptomları ve Başa Çıkma Yöntemleri.....655****SÜMEYRA DAMSARSAN • DİDEM ŞİMŞEK KÜÇÜKKELEPÇE**

Giriş.....	655
Postmenopozal Dönem Semptomları ve Başa Çıkma Yöntemleri.....	658
Sonuç.....	665

Bölüm 38**Postmenopozal Dönem ve Cinsellik.....669****EBRU İNAN KIRMIZIGÜL • NURGÜL ŞİMAL YAVUZ**

Giriş.....	669
Postmenopozal Dönem ve Kadın Sağlığı Üzerindeki Etkileri	670
Postmenopozal Dönemde Cinselliği Destekleyici Yaklaşımlar	675
Sonuç.....	678

Bölüm 39**Postmenopozal Dönem ve Jinekolojik Kanser Taramaları.....681****ÖZLEM ÜLKÜ BULUT • GURBET YETİŞKİN EROĞUL**

Giriş.....	681
Jinekolojik Kanserler.....	682
Jinekolojik Kanser Taramalarında Karşılaşılan Zorluklar.....	699

Bölüm 40**Menopozal Dönemde Kadın Ruh Sağlığı.....705****SELMA ÖZDEMİR • MELTEM MERİÇ**

Giriş.....	705
Menopoz ve Ruh Sağlığına Etki Eden Faktörler	705
Menopozal Dönemde Görülen Ruh Sağlığı Sorunları	707
Menopoz ve Yaşam Kalitesi	709
Menopozal Dönemde Ruh Sağlığını Koruma ve Destekleme	710

KISIM 8**GERİATRİK BİREYLERDE SPORTİF AKTİVİTELER VE REKREASYON****Bölüm 41****Geriatrik Bireylerde Rekreyasyon.....715****MURAT ANILIR • SELİN YILDIRIM TUNCER • MESUT CERİT**

Giriş.....	715
Rekreyasyon ve Geriatrik Bireyler	716
Ülkemizdeki Geriatrik Bireyler ve Demografik Özellikleri.....	718
Geriatrik Bireyler İçin Rekreyasyonun Önemi.....	719
Geriatrik Bireylerde Rekreyasyonel Aktivitelerin Rolü.....	721
Geriatrik Bireyler İçin Rekreyasyonel Aktivite Türleri.....	727
Rekreyasyon Aktivitelerinin Planlanması ve Uygulanması	733
Sonuç ve Öneriler	734

